

DE MILLEGEMVRIEND

MEDEDELINGSBLAD VAN DE
V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN

*Verantw. uitgever : F. Schelphout,
Herentalsebaan, 85, 2228 Ranst.
tel. 03/353.17.70*

*Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst :
733-13113310-94*

april 1988

ER LEEFT WAT ROND MILLEGEMKERKJE....

In een periode waar de klemtoon van de samenleving op de zelf-genoeg-zaamheid gelegd wordt, is het des te verheugender dat enkele Vrienden de koppen bijeen gestoken hebben om een "Mededelingsblad" uit te geven dat een band moet scheppen tussen alle sympathisanten van Millegem.

Vroeger moest men op de hoogte geraken van wat er allemaal leefde in en rond Millegemkerkje, door "horen zeggen", maar nu weet iedereen die "De Millegemvriend" leest, het haarfijne ervan. Zo zal men U op de hoogte houden van de restauratie van de kalvarie die buiten aan de oostzijde hing, en ook over de restauratie van de antependia: dit zijn geschilderde doeken die geplaatst werden voor het front van de altaartafel. In de meeste kerken was er een antependium van elke kleur van het kerkelijk jaar. Ons antependium, met de voorstelling van een hostiedragende kelk, werd in 1720 door de parochiegemeenschap geschonken.

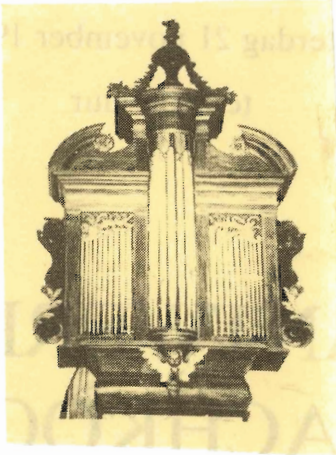
Millegemkerkje ligt me zeer nauw aan het hart: voor de oorlog heb ik onder het verlof verschillende keren vanuit de stad een fietstochtje gemaakt naar Millegem. Ik was toen bezig een stamboom op te maken en zo had ik ontdekt dat er tegen de zijgevel een kruis staat van een familielid.

Sinds de oorlog was ik er niet meer geweest. Het was voor mij dan ook een blijde verrassing om het kerkje 35 jaar later, bij mijn benoeming in december 1977, weer terug te zien, maar tevens ook een ontgoocheling: slechts 2 houten kruisen stonden er nog, en vooral het talud, dat juist zo een speciaal karakter geeft aan het geheel, is sterk afgevlakt, en het allermooiste, de beukenhaag was verdwenen. Mijn eerste gedachte was: dit kerkje moet terug een pareltje worden ! Ik heb dan aanstonds contact opgenomen met het gemeentebestuur en op mijn verzoek heeft de kerkfabriek architect Gevers aangesteld voor de restauratie. Maar ondertussen zijn er bijna 10 jaren voorbij gegaan, en wachten we nog altijd op Brussel. Is er misschien iemand onder U die een duwtje kan geven aan het dossier ?

Laten we hopen dat het kerkje héél, héél vlug als een pareltje zal schitteren !

R.Fierens, pastoor.

WINTERCONCERTEN IN MILLEGEMKERK

Op 27 februari 1988 sloot het derde concert de cyclus af van drie muzikale topavonden die door de Millegemvrienden deze winter werden georganiseerd. Dit laatste concert bracht het optreden van het vrouwenkoor "Freya" onder leiding van Lieve Jansen en van het mannenkoor "Agora" onder leiding van Reinout De Smet. Beide koren kregen een langdurig applaus van de enthousiaste muziekkliefhebbers die het kerkje vulden... En zoals bij de vorige concerten zorgde Roger Melis weerom voor een stijlvolle presentatie die aan onze concerten een bijzonder cachet geven. Ook de pers bracht naast een

uitgebreid verslag een schitterende kommentaar, dat doet altijd deugd.

Na de uitvoeringen mochten wij gastvrij gebruik maken van de kleuterschool om "bij een drink en een hapje" nog wat na te praten samen met de uitvoerders. Hoe kan het anders: na zulk een succes zijn enkele bestuursleden nu reeds begonnen om nieuwe contacten (en kontrakten) te leggen voor volgend seizoen... meer nieuws volgt later.

Aansluitend op onze concertreeks vermelden wij ook dat op 19 maart 1988 het koor CANTA LIBRE zijn jaarlijks concert hield in het kerkje van Millegem. Dit koor, onder leiding van onze rector van Millegem, H. Belmans, werd op de piano begeleid door Julie Heller. Dit optreden kreeg ook de medewerking van enkele gewaardeerde solisten: Willy Bauweraerts bracht er met zijn sax het publiek in vervoering, Chris Lens vertolkte twee vlaamse liederen en ook van Christina Meganck was er een zeer mooie bijdrage. In het tweede deel, waar zes Western-liedjes werden gezongen, werd het koor begeleid door het Western-trio Ben-Guido-Pol.

Als gast-koor trad een Filipijns koor op, "Damayang Pilipino", dat een mooie reeks Filipijnse liederen zong onder leiding van Father Joe en waarbij Carlos Medina optrad als solist.

De opbrengst van dit concert werd door Canta Libre bestemd voor een kinderhome in Tahanang in de Filipijnen.

KENT U DE WEG NAAR MILLEGEM, MENEER ??

Bij het inrichten van de concerten vorig jaar, waarbij wij ook een muzikaal publiek wensten aan te trekken van ver buiten Millegem om aldus aan het kerkje van Millegem meer bekendheid te geven, stelden wij vast hoe Millegem (goddank) verloren ligt in het veld ergens tussen Ranst en Vremde. Wij deden er dus wat aan en drukten telkens op onze uitnodigingen een kaartje af om vreemde en nieuwe bezoekers de weg te tonen, zoiets als de ster van Betlehem. We meenden toch dat het erg handig zou zijn om bovendien enkele "TOERISTISCHE WEGWIJZERS" in de omgeving te hebben die vanaf de grote banen het kerkje zouden aanwijzen. Er werd hiervoor contact genomen met het gemeentebestuur en men beloofde ons deze wegwijzers te plaatsen. Onze dank op voorhand... (doch liefst niet te lang op voorhand he). Aan de technische dienst werd reeds de (bekende) silhouet van het kerkje bezorgd om op deze wijzers aan te brengen en wij vernamen dat de prijsofferte al op het gemeentehuis is toegekomen dus... bestellen maar !

MILLEGEMFEESTEN 16,17 EN 18 SEPTEMBER 1988.

Op de vergadering van 5 november 1987 werden de resultaten besproken van de vorige Millegemfeesten. Er werd toen reeds vastgelegd dat ook in 1988 weerom Millegemfeesten zullen gehouden worden. Met de opgedane ervaring zal er getracht worden om nog verbetering in het programma aan te brengen. Alleszins zullen de meest succesvolle zaken behouden worden en zullen nieuwe suggesties op een volgende vergadering besproken worden. Dit geschiedde dan op 28 januari 1988, waar na de statutaire ledenvergadering de grote richtlijnen werden vastgelegd en deze werden op een werkvergadering op 30 maart (waarop een 25- tal leden aanwezig) verder toegelicht en besproken.

Zo ziet er dus het programma uit :

- Vrijdagavond (16 september).

In de tent: "JEUGDFUIF" ingericht door het Jeugdcomité.
In het kleuterschooltje van Millegem: "KAARTAVOND".

- Zaterdagavond (17 september).

In de tent: Voorstelling van een nieuw Antwerps "POESJE"-gezelschap "De Lange Wapper". Naast de "klassieke" Poesje-tooneelstukken zullen zij ook voorstellingen inlassen met plaatselijke figuren en gebeurtenissen. Dit is een nieuwigheid waarvan wij veel verwachten. Er zal een matige inkom gevraagd worden omdat er tijdens het optreden zelf geen drank kan besteld worden (natuurlijk wel tijdens de pauzes). Voor dit optreden hebben wij een sponsor gevonden om de onkosten van dit gezelschap te helpen dekken. De tent zou die avond vol moeten zitten, het zal de moeite zijn. Kom met gans uw familie en breng vrienden en kennissen mee.

- Zondag (18 september).

Om de traditionele plechtige mis op te luisteren werd reeds een koor aangesproken. Voor 's middags werd besloten om dit jaar een ander menu samen te stellen: Er zal voor aantrekkelijke koude schotels gezorgd worden; daarnaast hebben wij onze vermaarde worstenbakkers en kippenkraam en ook de hot-dog zal niet ontbreken. Verder zal er lekkere rijstpap te smullen zijn om alle gaatjes te vullen. Kortom... buikje rond in afwachting van de namiddag activiteiten en natuurlijk blijft er gans de namiddag wel wat om tussen de tanden te steken.

Ook de ambachtenmarkt zal dit jaar weer veel kijklustigen aantrekken. François Van der Heyden, die nu al vele jaren gezorgd heeft voor de organisatie van deze attractie, heeft twee nieuwe medewerkers gevonden om samen deze karwei op te knappen. Welkom aan Gerard De Bonte en Walter DE Proost. Het trio is nu al volop met de voorbereiding bezig.

In de namiddag is er ook het optreden van een volksdansgroep in de tent waar tot 's avonds de dorst kan gelest worden en nagebabbeld over het suksen van onze feesten.

In juni volgt nog een werkvergadering om alles nog verder in detail te regelen. Nieuwe medewerkers zijn nog altijd welkom en kunnen zich melden bij een van de bestuursleden en zeggen welke dag zij enkele uurtjes mee de handen uit de mouwen willen steken.

4.

HET RESTAURATIEDOSSIER

Rond dit thema, dat steeds meer acuut wordt, werd op 4 februari 1988 in het nieuwe gemeentehuis een vergadering gehouden. Er was op deze bijeenkomst een vertegenwoordiging van het gemeentebestuur, van de kerkfabriek St.Pancratius en van de Millegemvrienden aanwezig. Door architect P.Gevers uit Kasterlee, die in 1982 de plannen en het lastenboek voor de restauratie opstelde, werd een overzicht van de toestand en de mogelijkheden gegeven.

Nadat in september 1983 het dossier door de gemeente naar de hogere overheid werd toegestuurd voor goedkeuring en subsidieaanvraag, is het een pijnlijk wachten geworden. Het enige positief was dat het dossier wel technisch in orde bleek, doch de voorzienene staatstoelagen bleken de struikelblok. Ondertussen liep het kerkgebouw meer en meer schade op.

Op boven vermelde vergadering werd daarom voorgesteld om het meest dringende uit het dossier door een "spoedprocedure voor dringende instandhoudingswerken" aan te vragen. Deze procedure laat toe om een aantal hoogstnoodzakelijke zaken uit een restauratiedossier binnen een kortere termijn tot stand te brengen, waardoor verdere aftakeling kan gestopt worden.

Het schepencollege heeft thans de beslissing genomen om het restauratiedossier op te splitsen en heeft aan architect Gevers de opdracht gegeven om het nodige te doen opdat via een spoedprocedure de subsidiëring zou kunnen bekomen worden om de meest noodzakelijke werken op korte termijn te kunnen aanvatten.

In ons volgende nummer hopen wij u hierover reeds meer details en informatie te kunnen geven.

MEDEDELINGSBLAD VAN DE MILLEGEMVRIENDEN

Ons eerste nummer van "De Millegemvriend" (februari) werd op 350 exemplaren verspreid in alle bussen van het gehucht Millegem. Wij ontvingen van verscheidene kanten een gunstige reactie en talrijke belangstellenden hebben ons hun bijdrage (100,-) overgemaakt om ook de volgende nummers van ons blad in 1988 te ontvangen. Het bestuur heeft besloten om ook dit april-nummer op de zelfde oplage te verspreiden in een ander gedeelte van de parochie.

Indien er nog belangstellenden zijn die verder "De Millegemvriend" wensen te ontvangen dit jaar, dan volstaat het om 100 frank, samen met uw naam en adres over te maken aan een van onze bestuursleden; u wordt dan voor 1988 niet-werkend lid van onze vereniging.

Er zijn nog enkele exemplaren van het februari-nummer beschikbaar dat wij zullen bezorgen aan diegenen die nog aansluiten.

PROCESSIE 15 MEI 1988 OM 10.30 U.

Onze parochie is gelukkig een van de weinigen waar de processie niet werd afgeschaft en dank zij het processiecomité dat de organisatie verzorgd en door de belangstelling van de parochianen mag Ranst terecht fier zijn op zijn Pancratius-processie.

Hoewel de processie-omloop niet tot Millegem komt, hebben de gelovigen van Millegem steeds actief meegedaan met deze parochiale manifestatie. Het beeld van Sint Antonius-Abt, sedert eeuwen in de kerk van Millegem vereerd, werd steeds in de processie meegedragen. Om praktische redenen heeft men wel van het originele houten beeld een plaasteren kopie gemaakt die speciaal in de kerk van Ranst blijft om in de processie mee op te stappen.

Toen het processiecomité zich inspande om ook voor de volwassenengroepen nieuwe kledij te maken, kon Millegem niet ten achter blijven. Een groepje Millegemse dames staken de koppen en naalden bijeen en met deskundig advies van de Zusters Dominicanessen uit Lint werd voor de beelddraggers van Sint Antonius-abt een aangepaste kledij vervaardigd. Van alle afbeeldingen en beelden van Sint Antonius-abt die wij elders konden vinden, is het enkel dit beeld van Millegem waar St. Antonius getooid is met de kledij van de Paters Dominicanen, zij het dat op de kap de letter "tau" (**T**) is aangebracht. Bij de paters Dominicanen te Antwerpen kon men ons daarvoor nog geen verklaring geven.

Vanzelfsprekend is de groep van St. Antonius-abt in de processie niet uitsluitend voorbehouden voor mensen van Millegem en anderzijds hopen wij vele Millegemnaren zoals voorheen in de andere groepen van de processie te zien opstappen. Natuurlijk zal ook Gust Aerts, onze hulpkoster van Millegem, met zijn mooie lantaarn het Sakrament vergezellen. Gust draagt steeds deze lantaarn die hij erfde van zijn vader-zaliger, Jef Aerts, die in 1956 overleed en "dienstdoende Kerkmeester te Millegem" was, zoals op zijn doodsprentje staat vermeld. Jef was geboren in 1888, dus honderd jaar geleden.

ANTIPENDIA ANNO 1720

Dank zij de samenwerking tussen de Kerkfabriek St.Pancratius en de v.z.w. Millegemvrienden is men in september 1987 begonnen met de restauratie van de Antipendia uit de kerk van Millegem.

Een "antipendium" is een voorhangsel voor een altaartafel. Het is meestal een doek op een kader gespannen en kan zowel geschilderd zijn als geborduurd en met brokaat versierd. De drie antipendia uit de kerk van Millegem zijn geschilderd op linnen dat over een houten kader gespannen is. Zij bestaan elk uit een midden medaillon en een omlijsting van bloemen en bladeren.

In een inventaris uit 1912 opgetekend door F.Van Leemputten en F.Donnet wordt gezegd dat deze doeken een nabootsing zijn van Mechels leder. Het Antipendium van het hoofdaltaar draagt het jaartal 1720. In het midden medaillon staat een kelk met hostie en op de achtergrond engelenkopjes. Onderaan leest men : "COMMUNITAS D.D.". Het antipendium van het O.L.Vrouw- (linker) altaar heeft in het medaillon een beeltenis van de Moeder - Gods met het Kind Jezus op de arm. Onderaan dit medaillon is het wapenschild van de familie ROOSE geschilderd. Het derde antipendium van het St.Antonius(rechter) altaar geeft een zeer mooie beeltenis van Sint Antonius- Abt lezend in een boek voor een kruisbeeld, met op de achtergrond een varken. Op de mantel van St.Antonius is duidelijk de "T" (tau) aangebracht.

Wat leren ons de bovengemelde gegevens op deze doeken ?

Het jaartal 1720 is een eerste aanwijzing over de ouderdom. De tekst "Communitas D(eo) D(edit)" kan vrij worden vertaald : "Door de gemeenschap (parochie) aan God geschonken"; dit kan er op wijzen dat minstens het antipendium van het hoofdaltaar een gift was van de parochianen. De beeltenis van St.Antonius-Abt vertelt ons dat er reeds in 1720 een bijzondere verering was voor deze heilige in de kerk van Millegem.

Het familiewapen "ROOSE" duidt er op dat deze familie een belangrijke bijdrage leverde voor het maken van deze antipendia. Dit wapen ROOSE is van keel (rood) met een zilveren keper en drie zilveren rozen, het werd gevoerd door Jan Roose, burgemeester van Antwerpen en eigenaar van een speelhof te Wommelgem. Jan Roose was gehuwd met Anna Frederickx, vrouwe van Seclin, wiens wapen van zilver was met een leeuw van sabel (zwart), gekroond van goud, tong en nagels rood en op het hart een gouden ster van zes punten.

Een van de zonen van het echtpaar Roose-Frederickx was Albert Roose; deze werd geboren te Antwerpen in 1628 en was major van de stad Antwerpen, hij huwde met Christina Barbara van Lyere. Albert Roose werd vermeld als "heer van Millegem onder Ranst". Van zijn moeder erfde hij ondermeer het goed "Capenberg" te Boechout, beter gekend onder de naam Spokenhof. Door diploma van koning Karel II , gegeven in 1682, werd Albert Roose geridderd en kreeg hij toelating om boven het schild een helm met gouden kroon te plaatsen; het schild mocht gehouden worden door twee zwanen in natuurlijke kleur met een gouden kroon om de hals, ieder houdende een banier. De rechter banier, wapen van zijn moeder Anna Frederickx, is van keel (rood) met twee golvende tweelingsbalken van goud, met daartussen de naam SECLIN; in het hoofd een zilveren schildje met het wapen Frederickx. Albert Roose stierf op 20 april 1707 en werd in de St.Jacobskerk te Antwerpen begraven.

Op een figuratieve kaart van de parochie Millegem, getekend in 1739 in opdracht van pastoor L.Mannaerts, vinden wij verschillende percelen grond die eigendom waren van baron Roose. Wij nemen aan dat het de zoon van Albert Roose is geweest, n.l. Jan Alexander, die als aandenken aan zijn vader het antipendium heeft geschonken voor de kerk van Millegem.

*Antependium O.L.Vrouw altaar met onderaan het familiewapen ROOSE.
(Foto januari 1988 - begin van de restauratie)*

*Tekening van het familiewapen ROOSE op grafsteen
in de Sint Jacobskerk te Antwerpen.*

Op 23 en 24 april, tussen 14 uur en 18 uur, wordt in het Technicum, Londenstraat, 43, te Antwerpen een OPENDEURDAG gehouden. Geïnteresseerden kunnen bij deze gelegenheid in de afdeling Schilderen de vordering gaan zien van de restauratie van de twee antipendia van Millegem.

Jan Alexander Roose, die gehuwd was met Isabella de Cordes, was zoals zijn vader major van de stad Antwerpen waar hij woonde en stierf in 1729. Deze familie was ook eigenaar van het Tanghof in Kontich en van het "Hofke Roose" in Wommelgem. Het gezin Roose- de Cordes telde acht kinderen, allen in Antwerpen geboren. De jongste zoon, Pieter Karel Jozef, met de titel van Baron van Boechout en Graaf van Baisy, huwde met Anna Helena Hemptinck en de jongste dochter uit dit huwelijk, Isabella Roose, huwde met Ferdinandus Henricus Josephus Vecquemans die eigenaar was van het kasteel Zevenbergen te Ranst.

De parochie Millegem, die zich uitstreckte voor de helft over een deel van Ranst en de andere helft over een deel van Vremde, werd vroeger bediend door de pastoor van Ranst die er ook zijn deel van de tienden (belasting) kreeg. In 1542 had Ranst reeds te lijden onder de plundertochten van Maarten Van Rossem, doch ten tijde van de krijgsoperaties van Alexander Farnese om Antwerpen in 1579 en 1585 ging onze streek bijna geheel ten onder. Dit liet zich ook te Millegem gevoelen en in 1604 leefden er nog slechts 13 families. Ook de kerk van Millegem bevond zich in een droevige toestand. Er waren geen ornamenten en zelfs geen ruiten meer in de kerk. In de ruïne van de kerk huisde een gezin samen met hun vee.

Geleidelijk kwam er rust en in 1610 werden er twintig families geteld.... en toch bleef het kerkje tot in 1680 in een belabberde toestand. De toren was wel hersteld, doch de bedekking van het dak ontbrak bijna volledig. De boeren drongen aan op herstelling - zij beseften toen nog niet dat 300 jaar later opnieuw zal moeten aangedrongen worden. In 1683 was het koor echter hersteld en in 1685 was het schip geheel heropgebouwd, zij het dan dat het nog een zestal jaren zal duren vooraleer de gemaakte schulden zijn afbetaald. In die periode merkt men aan de grafstenen dat de begoede boeren van Millegem zich opnieuw in de kerk lieten begraven. Ook kwam er stilaan nieuwe versiering en meubilair in de kerk. Naast de altaren - met antipendia - kwam er ook een predikstoel en communiebank. De kerk bezit thans nog twee koperen processiekruisen uit deze periode met inscriptie : "MILEGOM ANNO 1722".

De toen hernieuwde kerk telde drie altaren. Het hoofdaltaar is toegewijd aan O.L.Vrouw Hemelvaart. Het rechter altaar is toegewijd aan St. Antonius-Abt en het linkeraltaar is eveneens een Lievevrouw-altaar. De twee zijaltaren werden bij de restauratie in 1966 verwijderd en enkel de twee beelden en de antipendia hiervan werden bewaard. Het zijn deze twee antipendia - anno 1720 - die thans gerestaureerd worden in de schilder- en restauratieafdeling van het Technicum, Londenstraat te Antwerpen. Het werk geschiedt onder de kundige leiding van leraar Alfons Meylemans en onder het toezicht van het Bestuur van Monumenten en landschappen. Het bestaat in het reinigen, bedoecken, conservering, hernieuwing van het houten chasis, restauratie van de schildering en het aanbrengen van de beschermlagen. De kosten van de restauratie worden gedragen door de v.z.w. Millegemvrienden. Na de restauratie zullen de antipendia van de zijaltaren van een aangepaste omlijsting voorzien worden en daarna worden opgehangen onder de beelden op de plaats waar de altaren gestaan hebben.

Geraadpleegde bronnen :

- Provincie Antwerpen: Inventaris Kunstvoorwerpen 1912.
- J.Goolenaerts: Het "Hofke Roose" te Wommelgem, in De Krijter, maart 1980.
- H.Hasquin: Gemeenten van België.
- Parochie-archief: Figuratieve kaart Millegem, Jan Weynen, 1739
- R.Van Passen: Rondom een Cijnsboek uit onze Provincie, in De Schakel, n° 2, 1952.
- R.Moretus Plantin de Bouchout: Complément à l'étude de Mr.R.Van Passen sur: Rondom een Cijnsboek...., in De Schakel, n° 4, 1952.